

13. Про освіту: Закон України від 04.06.1991 р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1060-12/ed19990813> (дата звернення 17.08.2018).

14. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page> (дата звернення 17.08.2018).

15. Про Перелік напрямів підготовки фахівців з вищою освітою за професійним спрямуванням, спеці-

альностей різних кваліфікаційних рівнів та робітничих професій: Постанова Каб. Міністрів України від 18.05.1994 р. № 325. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/325-94-п> (дата звернення 17.08.2018).

16. Про розроблення державних стандартів вищої освіти: Постанова Каб. Міністрів України від 07.08.1998 р. № 1247. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1247-98-п> (дата звернення 17.08.2018).

УДК 378(73)

СИСТЕМА ОСНОВНИХ ПОНЯТЬ У КОНТЕКСТІ ДОСЛІДЖЕННЯ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ У США

Горпініч Т.І., к. пед. н., доцент,
доцент кафедри іноземних мов

Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського

У статті здійснено аналіз базових понять: «освіта», «вища освіта», «професійна освіта», «медична освіта», «університет», «коледж», «медична школа» в контексті вітчизняної та зарубіжної педагогічної науки. Обґрунтовано необхідність визначення змісту термінів, що становлять понятійний апарат сучасної вищої медичної освіти як умови компетентного вирішення завдань і проблем, спрямованих на підвищення якості освіти, реалізації основних напрямів її реформування на всіх рівнях системи безперервної освіти.

Ключові слова: *понятійно-категорійний апарат, освіта, вища освіта, медична освіта, медична школа, коледж, університет.*

В статье осуществлен анализ базовых понятий «образование», «высшее образование», «профессиональное образование», «медицинское образование», «университет», «колледж», «медицинская школа» в контексте отечественной и зарубежной педагогической науки. Обоснована необходимость определения содержания терминов, составляющих понятийный аппарат современного высшего медицинского образования как условия компетентного решения задач и проблем, нацеленных на повышение качества образования, реализации основных направлений ее реформирования на всех уровнях системы непрерывного образования.

Ключевые слова: *понятійно-категоріальний апарат, образование, высшее образование, медицинское образование, медицинская школа, колледж, университет.*

Horpinich T.I. THE SYSTEM OF THE MAIN CONCEPTS AS A PART OF STUDYING MEDICAL EDUCATION SYSTEM IN THE USA

The article analyzes the basic concepts of “education”, “higher education”, “professional education”, “medical education”, “university”, “college”, “medical school” in the context of domestic and foreign pedagogical science. The necessity of determining the content of the terms constituting the conceptual apparatus of modern higher medical education as the conditions of competent problems solving aimed at improving the quality of education, realization of the main directions of its reform at all levels of the system of continuous education is substantiated.

Key words: *conceptual categorical apparatus, education, higher education, medical education, medical school, college, university.*

Постановка проблеми. Для успішного вивчення будь-якої освітньої системи необхідним є чітке розуміння базових понять не тільки вітчизняної, але й зарубіжної освіти. Розвиток, систематизація та вдосконалення понятійної системи педагогіки є однією з перманентних і постійно актуальних проблем науки. Вся сукупність понять педагогіки, яка є безліччю різноманітних, часом протилежних одна одній теорій,

концепцій, ідей, положень, уявлень, відображає її структуру більш чи менш – залежно від рівня і стану розвитку самої науки – повно й адекватно.

Поняття за своїм обсягом та змістом знаходяться в певних взаємозв'язках, взаємозумовлених відносинах між собою, доповнюють і розкривають одне одного, утворюючи при цьому цілісність. Навіть якщо йдеться про поняття, які виражають

концепти будь-яких альтернативних теорій, вони завжди логічно взаємопов'язані. Саме це дає змогу науковцям, незалежно від конкретних наукових позицій і поглядів, легко розуміти аргументи інших дослідників, дискутувати з ними і доводити свою точку зору.

Галузь медицини та медичної освіти належить до тих сфер людського знання, в яких чіткість та розуміння зазначених понять відіграє особливу роль. Саме тому дедалі гостріше постає проблема чіткого розмежування базових понять та коректної їх інтерпретації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням понятійно-категорійного апарату в різні історичні періоди розвитку педагогіки займалися А. Вихрущ, С. Гончаренко, М. Євтух, В. Кемінь, О. Локшина, О. Сухомлинська та ін.). Історичним аспектам функціонування понятійно-категорійного апарату присвячено праці О. Заболотної, О. Квас, Л. Оршанського, М. Чепіль, М. Сокол та ін. Проте розвідки, які стосуються проблем понятійно-категорійного апарату педагогіки в контексті американської вищої школи, залишаються нечисельними, що посилює актуальність пропонованої праці.

Зрозуміло, що поняття змінюються залежно від історичної ситуації в країні та світі, тієї об'єктивної дійсності, яку вони покликані відобразити. На еволюцію понятійного апарату впливають численні соціальні, ідеологічні, політичні та інші фактори, а також рівень розвитку педагогічної теорії та практики. В межах нашого дослідження релевантним є визначення таких основних понять, як «освіта», «вища освіта», «професійна освіта», «медична освіта», «медична школа», «коледж», «університет» та встановлення логічних зв'язків між ними.

Постановка завдання. На основі викладеного можна сформулювати завдання дослідження, яке полягає в характеристиці основних базових педагогічних понять у контексті вищої медичної освіти США.

Виклад основного матеріалу дослідження. Юридичне визначення освіти наводиться в національних законах про освіту. Так, зокрема, в Законі України «Про освіту» вона розглядається як основа інтелектуального, духовного, фізичного і культурного розвитку особистості, її успішної соціалізації, економічного добробуту, запораки розвитку суспільства, об'єднаного спільними цінностями і культурою, та держави [4].

У Міжнародній стандартній класифікації освіти (МСКО) ЮНЕСКО під освітою розуміють всі цілеспрямовані і систематичні дії, призначені для задоволення освітніх по-

треб. Освіту розглядають як організований і стійкий процес комунікації, який породжує навчання. Під навчанням, своєю чергою, розуміють будь-яку зміну в поведінці, інформації, знаннях, світогляді, системі цінностей або навичках. Виходячи з позиції МСКО, навчання має плановий характер, має бути організованим, стійким, здійснюватися за наявності певних умов, які відрізняють його від інших форм неорганізованого навчання [19]. Отже, за визначенням міжнародної організації ЮНЕСКО, освіта – це процес і результат удосконалення здібностей і поведінки людини, за якого вона досягає соціальної зрілості та індивідуального зростання [19]. Окрім цього, ЮНЕСКО наголошує, що освіта є правом кожної людини впродовж усього життя, а її доступність має бути доповнена якістю.

Зрозуміло, що освіта є об'єктом дослідження різних галузей знань: філософії, педагогіки, соціології, економіки, юриспруденції тощо. Представниками цих наук запропоновано доктринальні визначення освіти і навчання, які суттєво відрізняються один від одного (навіть всередині однієї галузі знань). Наприклад, у педагогіці окремі автори пропонують процесуальний підхід до визначення поняття «освіта», розглядаючи її як процес і результат засвоєння людиною соціального досвіду, системи знань, умінь і навичок, необхідних для життя в суспільстві, а навчання – як спільну діяльність учня і вчителя, спрямовану на досягнення навчальних цілей, оволодіння знаннями, вміннями і навичками, закладеними навчальними планами і програмами. Інші науковці розглядають освіту як результат зазначеного процесу.

Американський вчений К. Гемм виділяє три інші підходи до використання цього поняття. Перше, соціологічне використання поняття «освіта» отримало свою назву через те, що воно часто застосовується соціологами при описі виховного впливу на дитину народу чи суспільства. Такий опис здебільшого передбачає практику шкільної освіти, але не обов'язково, оскільки у деяких суспільствах немає формальних шкіл, а дітей навчає батько, матір або спільнота. Таким чином, діти навчаються (окультурюються, соціалізуються) через процес, який варіює від моделювання учнівства до формальної дидактичної системи. Важливо зазначити, що це використання поняття «освіта» не обов'язково стосується формальної освіти чи досягнення загальної освіченості. Акцент робиться на практиці соціалізації дитини в конкретній культурі [14, с. 32].

Друге, інституційне або «шкільне» використання терміна «освіта» означає по-

силання на розвиток людини в результаті впливу школи або інших формальних освітніх установ [14, с. 32].

По-третє, поняття «освіта» використовується у значенні загальної освіченості, коли йдеться про освіту як щось таке, що може чи не може відбуватися у навчальних закладах, або може чи не може бути результатом соціалізації. Тоді освіта розглядається як певне людське досягнення, яке вважається найбільш цінним етапом розвитку інтелекту, що характеризується знаннями та розумінням. Така початкова концепція освіти вже існувала в ранній Греції і називалася «*paedia*». Це використання дає змогу сміливо сказати, що певні форми соціалізації сприяють освіті [14, с. 33].

За визначенням Організації Економічного Співробітництва та Розвитку, освіта – це організована й послідовна комунікація, метою якої є здійснення навчання, де «комунікація» включає передачу інформації (ідеї, знання, стратегії тощо) між двома і більше особами [17, с. 46]. Ця дефініція походить від соціально-педагогічної доктрини Дж. Дьюї, для якого освіта та навчання є соціальними та інтерактивними процесами, і тому сама школа є соціальним інститутом, через який соціальні реформи можуть і мають відбуватися [15, с. 19].

За визначенням Енциклопедії Британіка, освіта – це сфера людської діяльності, що пов'язана з методами викладання та навчання в школах або шкільному середовищі, на відміну від неформальних та неофіційних способів соціалізації (наприклад, проекти розвитку сільських регіонів, освіта через взаємини батьків і дітей). Освіта також розглядається як передача цінностей та накопичених знань про суспільство. У цьому сенсі вона тотожна поняттю, яке соціологи називають соціалізацією, або інкультурацією [16].

За визначенням Оксфордського словника педагогічних термінів, освіта – це складний термін, який належить до запланованого чи спонтанного, формального або неформального процесу, за допомогою якого люди розвиваються таким чином, який вважається соціально прийнятними з точки зору знань, вмінь, уявлень, оцінок та суджень [23].

За визначенням Національної освітньої спілки США, вища освіта є факультативним заключним етапом формальної освіти, що здійснюється після закінчення середньої освіти в університетах, академіях, коледжах, семінаріях, консерваторіях та технологічних інститутах [22, с. 2]. Право доступу до вищої освіти згадується в багатьох міжнародних документах із прав

людини. У ст. 13 Міжнародного пакту ООН про економічні, соціальні та культурні права 1966 р. йдеться про те, що «вища освіта має стати однаково доступною для всіх на основі можливостей, усіма відповідними засобами та, зокрема, шляхом поступового введення безкоштовної освіти» [7]. В Європі ст. 2 Першого протоколу до Європейської конвенції з прав людини, прийнятої 1950 р., зобов'язує всі сторони, що підписали її, гарантувати право на освіту [3, с. 32].

У вітчизняній педагогічній науці знаходимо двояке трактування поняття «вища освіта». За визначенням Енциклопедії освіти, вища освіта – це вершинна стадія багаторічного формування працівника-професіонала [2, с. 209]. У Національному освітньому глосарії запропоновано визначення вищої освіти як формальної освіти, що надається на найвищих (5-му і 6-му) освітніх рівнях за Міжнародною стандартною класифікацією освіти в університетах, інших закладах вищої освіти / вищих навчальних закладах та відповідає 5–8 рівням Європейської рамки кваліфікацій для навчання впродовж життя [8, с. 20].

З позиції Оксфордського словника педагогічних термінів, вища освіта – це сукупність навчальних програм, які ставлять за мету здобуття та підвищення кваліфікацій, які входять у національний перелік кваліфікацій та спеціальностей [18].

Отже, вища освіта – це всі види освіти на базі середньої професійної або середньої загальної освіти, що здійснюються у вищому навчальному закладі за основними освітніми програмами, відповідає вимогам державних освітніх стандартів. Вища освіта має на меті підготовку і перепідготовку фахівців відповідного рівня, який задовольняє потреби особистості в поглибленні і розширенні освітнього рівня на базі середньої професійної або середньої загальної освіти і реалізована в освітніх установах вищої професійної освіти.

Не варто плутати поняття «професійної освіти» і «професійної підготовки». Під професійною підготовкою розуміють систему організаційних і педагогічних заходів, що забезпечує формування в особистості професійної спрямованості, знань, навичок, умінь і професійної готовності [10, с. 432].

Одним із видів професійної освіти є медична освіта. Термін «медична освіта» почав використовуватись з 1808 р., коли було відкрито медичний факультет в університеті Монпельє у Франції. Медицина – це система наукових знань і сукупність практичних заходів, спрямованих на запобігання недугам, лікування хворих та охорону й зміцнення здоров'я людини [5, с. 382].

Відповідно, медична освіта – система фахової підготовки й удосконалення лікарів, провізорів, середнього медичного персоналу й науково-педагогічних медичних кадрів [9, с. 202].

За визначенням Енциклопедії Британніка, медична освіта – це освіта, пов'язана з практикою лікаря, або початкове навчання, ціллю якого є здобуття професії лікаря (наприклад, медична школа чи стажування), або додаткове навчання після цього (наприклад, резидентура, ординатура, безперервна медична освіта) [20].

Оскільки медична освіта є професійною освітою, її функціонування та тенденції розвитку не можна розглядати у відриві від європейського і світового контексту розвитку вищої освіти. Вона забезпечується мережею медичних, фармацевтичних та стоматологічних коледжів, інститутів, академій й університетів, в яких здійснюється середня спеціальна та вища фахова підготовка, перекваліфікація та удосконалення майстерності, а також післядипломна освіта медичних кадрів різного рівня [6, с. 21].

Розглянемо види ВНЗ, релевантних для нашого дослідження. Коледж – це освітня установа в системах вищої освіти США, Великобританії і країн британської співдружності. За С. Гончаренком, коледж – це навчальний заклад у Великобританії, Співдружності країн, очолюваній Великобританією, і в СІЛА. Розрізняють три типи коледжів: такі, що відповідають за своїм рівнем вищій школі; що займають проміжне положення між середніми і вищими навчальними закладами; такі, що відповідають рівню середньої школи і призначені для учнів, яким виповнилося 16 років [1, с. 169–170].

У США поняття «коледж» може бути складовою частиною університету або іншого закладу вищої освіти, але загалом «коледж» та «університет» використовуються взаємозамінно, тоді як в інших країнах поняття «коледж» може означати середню або старшу школу, коледж подальшої освіти, навчальну установу, яка готує фахівців у галузі торгівлі, чи інший заклад вищої освіти, який не має статусу університету або є складовою частиною університету [13].

Коледжами в США називають широкий спектр навчальних закладів, які пропонують програму старшої школи – в цьому випадку коледж є синонімом «high school» і аналогом української старшої школи; програму професійного рівня Associate Degrees; деякі з них зараховуються як перші два роки бакалаврату – в цьому випадку, навчальний заклад називається «community college»

і є приблизним аналогом українського професійного лицю, коледжу або технікуму; програму бакалаврату – в цьому випадку коледж є приблизним аналогом українського університету. Коледжі вищої освіти можуть входити до складу університетів США або бути самостійним навчальним закладом; у дуже рідкісних випадках у коледжах вищої освіти викладають програми магистратури в США.

Отже, у контексті вищої школи цей термін може використовуватися для позначення: 1) складової частини колегіального університету, наприклад Королівський коледж у Кембриджі, або федерального університету, наприклад Королівський коледж у Лондоні; 2) освітній заклад, що спеціалізується на підготовці фахівців конкретної галузі, наприклад, коледж із подальшою освітою, наприклад, Belfast Metropolitan College, учительський коледж або художній коледж; 3) у США коледж може бути синонімом університету, наприклад Дартмутський коледж, один із восьми університетів Ліги Плюща [13].

Університет – це один із видів установ, який реалізує освітні програми вищої та післяуніверситетської професійної освіти з широкого спектру напрямів підготовки (спеціальностей), здійснює підготовку, перепідготовку та (або) підвищення кваліфікації працівників вищої кваліфікації, наукових і науково-педагогічних працівників, виконує фундаментальні і прикладні наукові дослідження з широкого спектру наук, є провідним науковим і методичним центром у галузях своєї діяльності.

Оригінальне латинське слово «universitas» взагалі стосувалося «групи осіб, пов'язаних в одну організацію, спілку, громаду, гільдію, корпорацію тощо» [12, с. 267]. На час виникнення середньовічних міст та гільдій спеціалізовані асоціації студентів та викладачів із колективними законними правами, які здебільшого гарантувалися статутами, виданими князями, прелатами або містами, в яких вони знаходяться, позначалися цим загальним терміном. Як і інші гільдії, вони мали повну автономію і визначали кваліфікацію своїх членів. Оригінальне латинське слово зародилося у Західній та Центральній Європі, де ця форма юридичної організації була поширеною, і звідки ця установа поширилася по всьому світі. У сучасному застосуванні це слово означає вищий навчальний заклад, який пропонує підготовку в основному неробітничих професій і, як правило, має право присвоювати наукові ступені [18].

«Університетами» в США називаються навчальні заклади, в яких викладають

програми магістратури та аспірантури. Зазвичай університети складаються з кількох підрозділів, які можуть носити назви шкіл, коледжів, рідше – інститутів. Також до складу університету входить один або кілька коледжів першої вищої освіти, які викладають програми бакалаврату в США. Наприклад, до складу Гарвардського університету входять 12 шкіл, Гарвардський коледж, Інститут перспективних досліджень Редкліфа. Університет у США відрізняється від коледжу ще й тим, що в ньому ширший вибір предметів, що вивчаються, і спеціальностей і навчається більше студентів. Загалом слово «університет» або «коледж» у назві навчального закладу не впливає ні на вартість навчання, ні на зміст або якість програм. Більшість американців використовують поняття «університет» і «коледж» як рівнозначні.

Крім назв «коледж» і «університет», щодо освітніх установ часто вживається слово «школа», рідше – «інститут». Школою в США можуть назвати будь-який навчальний заклад – не тільки молодшу і середню школи, але також і курси, інститути, коледжі та університети [11, с. 52]. В Україні слово «школа» також іноді використовується щодо університетів – іноді їх називають вищою школою.

Інститутами в США називають навчальні заклади, які мають право присуджувати не дипломи про вищу освіту, а тільки професійні сертифікати, свідоцтва про підвищення кваліфікації тощо. Іноді можна зустріти слово «інститут» у назвах університетських факультетів, які займаються поглибленою освітою, дослідженнями – наприклад, Гарвардський інститут передових досліджень Редкліфа.

Медична школа, за визначенням ААМК, є вищим медичним навчальним закладом або його частиною, який пропонує послуги з надання професійної освіти для майбутніх лікарів та хірургів. Багато медичних шкіл пропонують додаткові ступені, як-от доктор філософії, ступінь магістра, підготовку асистента лікаря або післядипломну освіту [21].

Отже, медична школа в США найчастіше є навчальним закладом із чотирирічною програмою підготовки лікарів. Такі школи становлять основний сектор медичної освіти в США. Більшість медичних шкіл США присвоюють випускникам ступінь доктора медицини (MD), хоча деякі з них – ступінь доктора остеопатичної медицини (DO), а деякі пропонують комбіновані програми, в яких випускники отримують і ступінь бакалавра, і ступінь доктора медицини чи остеопатичної медицини. Більшість шкіл

використовують схожу схему навчання, пропонуючи дворічний курс навчання в аудиторіях та лабораторіях і дворічний цикл навчання в університетській лікарні, де студенти мають змогу бачити пацієнтів із найрідноманітнішими патологіями.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, чітке розуміння теоретичних основ базових понять «освіта», «вища освіта», «професійна освіта», «медична освіта», «університет», «коледж», «медична школа» дає змогу системно і цілісно розуміти наукову проблематику дослідження. На завершення варто сказати, що науково обґрунтоване визначення змісту термінів, що становлять понятійний апарат сучасної вищої медичної освіти, є абсолютно необхідною умовою компетентного вирішення завдань і проблем, спрямованих на підвищення якості освіти, реалізації основних напрямів її реформування на всіх рівнях системи безперервної освіти.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. К.: Либідь, 1997. 375 с.
2. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; гол. ред. В.Г. Кремень. К.: Юрінком Інтер, 2008. 609 с.
3. Європейська конвенція з прав людини / Європейський суд з прав людини, 2010. 63 с. URL: https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_UKR.pdf.
4. Закон України «Про освіту». URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
5. Круковська І.М. Медична освіта на Волині. Велика Волинь: історія освіти і культури: монографія / за ред. проф. Левківського М.В. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2011. С. 376–418.
6. Логуш Л.Г. Тенденції розвитку медичної освіти в освітній політиці Європейського Союзу: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Київський університет імені Бориса Грінченка. Київ, 2016. 239 с.
7. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права [Електронний ресурс]. – Офіційний портал Верховної Ради України. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_042.
8. Національний освітній глосарій: вища освіта / авт.-уклад.: І.І. Бабин, Я.Я. Болюбаш, А.А. Гармаш й ін.; за ред. Д.В. Табачника, В.Г. Кременя. К.: ТОВ «Вид. дім «Плеяди», 2011. 100 с.
9. Українська радянська енциклопедія: [в 17-ти т.] / гол. ред. М.П. Бажан; ред. кол.: І.К. Білодід та ін. 1-е вид. Т. 9: Маяк – Нахічевань. К.: Голов. ред. УРЕ, 1962. 568 с.
10. Щекін Г.В. Организация и психология управления персоналом. Киев: МАУП, 2002. 832 с.
11. Altenbaugh R.J. Historical Dictionary of American Education. Westport: Greenwood, 1999. 520 p.
12. Colish M.L. Medieval Foundations of the Western Intellectual Tradition, 400-1400. New Haven: Yale University Press, 1997. 448 p.

13. College/ Cambridge Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/college?a=british>.
14. Cornel M. Hamm Philosophical Issues In Education: An Introduction. London: Routledge, 1989. 196 p.
15. Dewey J. Democracy and education: An introduction to the philosophy of education / J. Dewey. – New York: WLC Books, 2009. – 194 p.
16. Education. Encyclopaedia Britannica. URL: <https://www.britannica.com/topic/education>.
17. Education at a Glance, 2017. OECD INDICATORS. 2017. 456 p. URL: <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/eag-2017-en.pdf?expires=1533551934&id=id&accname=guest&checksum=27D4DBCA1D4E8FF464A2C8684B07F24E>.
18. Higher education. Oxford Dictionaries. Oxford: Oxford University Press, 2010. 2112 p. URL: https://en.oxforddictionaries.com/definition/higher_education.
19. International Standard Classification of Education. ISCED. UNESCO, 1997. 42p. URL: <http://www.unesco.org/education>.
20. Medical education. Encyclopaedia Britannica. URL: <https://www.britannica.com/science/medical-education>.
21. Medical Schools. Association of American Medical Colleges, 2018. URL: <https://web.archive.org/web/20130812102623/https://www.aamc.org/about/medicalschoools>.
22. NEA Survey of Higher Education Members and Leaders. National Education Association. Research Center Update. Vol. 4. № 5. Washington, DC, 1998. 6 p.
23. Pedagogy. Oxford Dictionaries. Oxford: Oxford University Press, 2010. 2112 p. URL: <https://en.oxforddictionaries.com/definition/pedagogy>.

УДК 377:656.2

ЗНАЧЕННЯ ДЖЕРЕЛЬНОЇ БАЗИ В МЕТОДОЛОГІЇ ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ З ПРОБЛЕМИ ОПІКИ НАД ДІТЬМИ

Карпенко О.Є., к. пед. н., доцент,
доцент кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти
Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

У статті порушено проблему джерельної бази, яка займає важливе значення у методології історико-педагогічного дослідження. Історичні особливості розвитку різних форм опіки і виховання дітей-сиріт, безпритульних дітей в окремих європейських країнах були у центрі уваги українських дослідників. Наголошено на історіографії дослідження, яка зважає на вимоги до інтерпретації джерельної бази, обґрунтовані сучасними дослідниками історіографії педагогічної науки, спирається на принципи об'єктивного аналізу джерельної бази при виконанні компаративних досліджень у педагогіці, враховує важливість дослідження персоналій.

Ключові слова: історико-педагогічне дослідження, джерельна база, історіографія, методологія, опіка над дітьми, діти-сироти, соціальне сирітство, педагогічна наука.

В статье затронута проблема источниковой базы, которая занимает важное значение в методологии историко-педагогического исследования. Исторические особенности развития различных форм опеки и воспитания детей-сирот, беспризорных детей в отдельных европейских странах были в центре внимания украинских исследователей. Внимание акцентировано на историографии исследования, которая учитывает требования к интерпретации источниковой базы, обоснованные современными исследователями историографии педагогической науки, опирается на принципы объективного анализа источниковой базы при выполнении компаративных исследований в педагогике, учитывает важность исследования персоналий.

Ключевые слова: историко-педагогическое исследование, источниковая база, историография, методология, опека над детьми, дети-сироты, социальное сиротство, педагогическая наука.

Karpenko O.Ye. IMPORTANCE OF THE SOURCE BASE IN THE ETHODOLOGY OF HISTORICAL AND PEDAGOGICAL RESEARCH ON CHILD CUSTODY

The problem of reference sources play an important role in the methodology of historical and pedagogical research is highlighted in this article. Various forms of custody and education of orphans and homeless children in European countries as well as historical peculiarities of their development have long been in the focus of Ukrainian researchers. It is important that historiography should take into account certain requirements for the interpretation of the reference sources set forward by modern researchers of pedagogical historiography; be based on the principles of objective comparative analysis of the reference sources; take into account the importance of the studied personalities.

Key words: historical and pedagogical research, source base, historiography, methodology, custody of children, orphans, social orphanage, pedagogical science.